

DE LANGE ARM VAN ANKARA

door Kees van der Plas *

Op 27 maart 1998 organiseerde Murat Basesgioglu, de Turkse minister van Binnenlandse Zaken, in allerijl een persconferentie. Die dag was in Nederland de vermogende Koerdische zakenman Hüseyin Baybasin gearresteerd. De minister eiste de eer voor zichzelf op: “Wij hebben Baybasin gearresteerd” zo zei hij letterlijk. En hij kon ook precies uitleggen waarom: “Baybasin ondersteunt met grote sommen geld de Koerdische TV-zender Med-TV, het Koerdisch parlement in ballingschap en de PKK. Dat hebben we nu een halt toegeeroepen.”¹

Het Nederlandse Openbaar Ministerie legde het iets anders uit: Baybasin was gearresteerd omdat hij de leider was van een ongekend groot misdaadconcern. Men had vijf maanden zijn telefoon afgeluisterd. Hij verdiende miljoenen met drugshandel en minstens twee keer had hij met zijn autotelefoon in codetaal vanuit Nederland een opdracht tot moord gegeven, in de Verenigde staten en in Turkije.

Intussen zijn we 17 jaar verder. Het staat nu wel vast dat de zaak Baybasin grotendeels was geregisseerd vanuit Istanbul en Ankara.

De verdenkingen waren Nederland ingefluisterd door Turkije en zijn later nooit door feiten bevestigd. De telefoontaps waren overduidelijk gemanipuleerd, waarschijnlijk grotendeels in Turkije, en er waren cruciale vertaalfouten gemaakt. De moord in de Verenigde Staten bleek helemaal niet te hebben plaatsgevonden en de vermeende dader van de moord in Turkije is uiteindelijk vrijgesproken². Maar toch kreeg Baybasin in Nederland levenslang.

Baybasin heeft de beschuldigingen (van drugshandel en uitlokking van moord) altijd fel ontkend. Zijn arrestatie had een politieke achtergrond.

Twee kopstukken

---

¹ In zijn [pleitnota](#) voor het Hof Den Bosch citeert advocaat Pieter Herman Bakker Schut uitspraken van de toenmalige ministers Çiller, Agar en Basesgioglu

² Alle feiten worden gedetailleerd onderzocht en zorgvuldig geanalyseerd in het boek *Verknijpt bewijs van cognitiefilosof* [Ton Derksen](#). Er is onverantwoord selectief met het bewijsmateriaal omgesprongen en er is sprake geweest van een extreme tunnelvisie, uitsluitend gebaseerd op dubieuze informatie vanuit Turkije. Zie de samenvatting in onze [boekbespreking](#). Deze zaak is veel ernstiger dan de zaak [Lucia de Berk](#).

Turkije probeerde dat jaar ook Adullah Öcalan te pakken te krijgen, de leider van de militante Koerdische vrijheidsbeweging PKK. Hij werd in februari 1999 uiteindelijk in Kenya gearresteerd en daarna uitgeleverd aan Turkije (waar ook hij nog steeds een levenslange gevangenisstraf uitzit). Daarmee was in korte tijd afgerekend met twee naar het

buitenland gevluchte kopstukken van de Koerdische beweging. Baybasin was geen lid van de PKK, zelfs geen sympathisant, maar hij was een minstens even grote staatsvijand geworden als Öcalan. Baybasin had in 1989 een boekje opengedaan over de massale betrokkenheid

van de Turkse staat bij heroïnehandel ³. Daarna werd hij vervolgd, ontvluchtte Turkije en kwam uiteindelijk via Zuid Afrika en Engeland in Nederland terecht.

Het is allemaal verrassend actueel, want de lange arm van Ankara reikt ook vandaag nog tot ver in het buitenland. Steeds duidelijker en openlijker zien we de Turkse overheid zich bemoeien met politieke dissidenten en journalisten binnen en buiten Turkije, met de Turkse gemeenschap in het buitenland, met Turkse parlementariërs en Turkse moskeeën in het buitenland ⁴. Het past bij de Turkse traditie van een sterke autoritaire staat die geen tegenspraak duldt. Minderheden in het binnenland worden gedwongen om zich aan te passen, Turken in het buitenland moeten vooral Turks blijven.

Turkije, de Koerden en de IS

De politieke verhoudingen in Turkije en het Midden Oosten zijn uiterst gecompliceerd. En de Koerden spelen daarbij een bijzondere rol. Dat blijkt wel uit de huidige situatie. Zij bewonen de grensgebieden van Turkije, Syrië, Irak en Iran, precies daar waar islamitische extremisten nu een veroveringsoorlog voeren om een nieuwe islamitische staat te stichten, een nieuw kalifaat. De strijd ontwikkelt zich nu langzaam maar

---

³ Dit werd later bevestigd in het onderzoek dat op gang kwam na het [Susurluk](#)-ongeluk (1996). Daaruit bleek zonneklaar hoe diep de Turkse staat betrokken was geraakt bij corruptie, afpersing en heroïnehandel. Het ging jaarlijks om tientallen miljarden dollars, bedragen die de hoogte van de staatsbegroting overschreden.

⁴ Ook nu nog deinst Turkije er niet voor terug om zich te mengen in Turkse zaken in het buitenland. Zie onder andere de NRC [Turken in het buitenland](#) (20-11-2014) en [Inmenging Turkije gaat te ver](#) (2-8-2014)

zeker in het voordeel van de Koerden. Zij zijn een onmisbare bondgenoot geworden van de internationale coalitie tegen IS, terwijl Turkije weigert tegen IS op te treden. Voor het oog van de hele wereld bewaakte Turkije alleen zijn eigen grenzen, terwijl zijn soldaten toekeken hoe de Koerden een paar kilometer over de grens werden afgeslacht ⁵.

Vier vingers in de lucht

De huidige Turkse president Recep Tayyip Erdogan is aan de macht sinds 2003. Hij was al in de jaren zeventig actief in islamitisch georiënteerde partijen, zoals de Nationale Reddingspartij (MSP) van Necmettin Erbakan. Nu is hij onbetwist leider van de islamitische Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling (AKP). Bij zijn aantreden als premier deed hij de belofte de seculiere staat te respecteren, maar daar is de laatste jaren weinig meer van te merken. Hij steunt de islamistische Moslim Broeders en koketteert openlijk met hun handgebaar: vier vingers in de lucht. Hij bouwde de lang bestaande goede betrekkingen met Israël af en uit zich feller antizionistisch. In Turkije werd vorig jaar de studie van de Koran een verplicht schoolvak ⁶. Vorig jaar doken ook steeds vaker berichten op over de heimelijke steun van Turkije aan IS en andere extremistisch islamitische groepen in de vorm van militaire training, bevoorrading en mogelijk ook Turkse deelname aan IS-milities.

“Der wahre Kalif”

Het Duitse weekblad Die Zeit publiceerde in december een interview met Cemil Bayik, de huidige leider van de PKK. De PKK en haar zusterpartijen vechten actief mee in de grondoorlog tegen de IS. Het tegenhouden van de IS bij de Syrische grensstad Kobani is voor het

---

⁵ Onder andere berichten in de [Volkskrant](#) (8 oktober 2014). Zie ook overige [bronvermeldingen, pag 10](#).

⁶ [President Erdogan](#) begon zijn carrière bij de islamistische Nationale Reddingspartij ([MSP](#)) van Necmettin Erbakan. [Erbakan](#) (1926-2011) ging in 1996 een coalitie aan met [mevrouw Tansu Çiller](#), nadat zij was afgetreden wegens het Susurluk-incident.

Het *r4bia*-teken is in [Istanbul](#) populair en ook Erdogan [doet eraan mee](#),

Zie ook: [Erdogan's new Turkey to requires all students to study the Qur'an](#)

grootste deel te aan hen te danken ⁷. In het interview wordt de nieuwe positie van de PKK toegelicht en wordt ook ingegaan op de houding van de huidige Turkse regering en de positie van premier Erdogan, die volgens Bayik de IS actief steunt. Die Zeit zet de krachtigste uitspraak van Bayik als kop boven het artikel: “*Erdogan ist der wahre Kalif*” ⁸.

De Volkskrant karakteriseerde Erdogan onlangs als een *Turkse Poetin*. Hij zou in Turkije vooral populair zijn door zijn autoritaire regeerstijl en zijn macho-gedrag ⁹. Deze combinatie van *pan-islamisme* en autoritair nationalisme heeft een lange traditie, die teruggaat tot ver voor het ontstaan van het huidige seculiere Turkije in 1924. Het gaat om een diep in de Turkse staat verankerd sentiment: Turkije als opvolger van het Ottomaanse rijk.

Ottomaans rijk en seculiere staat

Sinds de jaren vijftig is Turkije op het westen georiënteerd en NAVO-bondgenoot, maar tot de eerste wereldoorlog heersten de Turken nog over het hele Midden Oosten. Hun Ottomaanse rijk is zes eeuwen lang een wereldmacht geweest. De Ottomaanse sultan had vanaf begin 16^e eeuw bovendien de titel van kalief en was daarmee leider van de gehele islamitische wereld. Het kalifaat was tot 1922 gevestigd in Istanbul.

Dit eindigde definitief na de eerste wereldoorlog. Het in verval geraakte Ottomaanse rijk had de zijde van Duitsland gekozen, het kamp van de verliezers. Het werd daarvoor net als Duitsland en Oostenrijk afgestraft met gebiedsverlies. In het verdrag van Sèvres (1920) kreeg Griekenland een deel van de westelijke Turkse kuststrook. Het Midden-Oosten werd van Turkije afgenomen en opgedeeld tussen Engeland en Frankrijk. De grenzen werden met een liniaal getrokken. De Koerden zouden lokale autonomie krijgen.

---

⁷ Kobani werd in het begin verdedigd door twee zusterpartijen van de PKK: de partij van de Syrische Koerden (YPG) en een groep Koerdische vrouwen, [de YPJ](#). De Peshmerga uit Zuid-Koerdistan sloot zich daar eind 2014 bij aan. Alle Koerdische groepen vechten intussen verenigd tegen IS.

⁸ [Zie citaat op pag.10](#). Het volledige [interview in Die Zeit](#) staat intussen online.

⁹ In het [Volkskrantartikel](#) (3 januari 2015) gaat het vooral om de recente gedaanteverandering van Erdogan, die zijn populariteit ten goede komt. Hij wordt beschreven als een nieuwe Atatürk.

Anders dan Duitsland en Oostenrijk ging Turkije na de gezamenlijke nederlaag niet akkoord met de voorwaarden van het vredesverdrag. De laatste sultan Mehmed VI, die het verdrag had gesloten, werd afgezet en vervangen door een driemanschap van nationalistische Jong-Turken. Er volgde een bloedige onafhankelijkheidsoorlog met Griekenland en de geallieerden. In het Verdrag van Lausanne (1923), waarmee uiteindelijk de vrede werd bezegeld, werden de huidige grenzen van Turkije vastgelegd.

In 1924 ontstond zo de seculiere republiek Turkije, met een strikte scheiding van godsdienst en staat ¹⁰. Mustafa Kemal (Atatürk), de Turkse vader des vaderlands werd de eerste president. Zijn *kemalistische* ¹¹ Republikeinse Volkspartij (CHP) bleef tot 1950 alleen aan de macht. De autoritaire staatsvorm van de nieuwe republiek is ondanks latere machtswisselingen tot op de dag van vandaag blijven bestaan. De officiële scheiding tussen godsdienst en staat heeft lang stand gehouden, maar is nu onder Erdogan aan het verdwijnen. Al met al is Turkije een trots land, met een lange autoritair-nationalistische en pan-islamistische traditie ¹².

Het pan-Ottomaans, pan-islamistisch gedachtengoed leeft nog steeds voort in Turkije, al zijn de meningen verdeeld.

Gekrenkte trots

---

10 Dan Diener, Versiegelte Zeit, Propyläen Verlag, Berlin, 2005, p72-73: “1924 ist das Schlüsseljahr zum Verständnis der Krise der islamitischen Welt ..... Auf diese Ereignisse dürfte Osama Bin Laden anspielen, wen er von jenen Katastrophe spricht, die die Muslime vor etwa achtzig Jahre heimgesucht haben.”

¹¹ Het [kemalisme](#) in Turkije wordt wel vergeleken met het fascisme van Mussolini.

¹² Sötöman, (2004) gaat in een artikel over de regeringsperiode van de laatste grote Sultan Abdulhamid II (1876-1909) in op het pan-Ottomaans, pan-islamistisch gedachtengoed, dat nog steeds voortleeft in Turkije (zie [volledig citaat, pag10](#)).

Turkije kent grote groepen minderheden, zoals de Koerden (20% van de bevolking) en de christelijke Armenen. Ze zijn systematisch achtergesteld

en vaak vervolgd. Gebrek aan loyaliteit aan de staat is altijd hardhandig gecorrigeerd. Het bekendste voorbeeld hiervan is de Armeense genocide in 1915. Turkije verzet zich nog altijd heftig tegen het gebruik van het woord *genocide*, maar de massale deportatie en executies op basis van

afkomst en religie zijn moeilijk te ontkennen ¹³. In 1918 schreef een Nederlandse commissie al een schokkend rapport op basis van ooggetuigenverslagen. Bram de Swaan beschrijft deze zwarte bladzijde in de Turkse geschiedenis in zijn boek over *genocides in de twintigste eeuw*. Hij verklaart de gebeurtenissen uit de krenking bij de Ottomanen over het uiteenvallen van hun wereldrijk, waar minderheden nauwelijks nog werden getolereerd en uiteindelijk als zondebok moesten dienen.

Het in zijn trots gekrenkte ineensstortende Ottomaanse rijk, destijds onder fel nationalistische leiding, "*richtte zijn agressie op de etnische en religieuze minderheden in een laatste triomf van de verliezers*"
(Socioloog en psychoanalyticus Bram de Swaan)

Ook het Koerdische volk is eeuwenlang onderdrukt en vervolgd, niet alleen in Turkije, maar ook in Iran en Irak. Dit is doorgegaan tot ver in de twintigste eeuw ¹⁴. Na de oprichting van de Turkse Staat in 1924 bleef de beloofde autonomie voor de Koerden uit en dit leidde tot opstanden in de jaren twintig en dertig, die zonder uitzondering bloedig werden neergeslagen. Bij de eerste opstand van sjeik Said (1925) was ook

Baybasins grootvader betrokken. Tien jaar eerder had hij al aan een grote groep vervolgte Armenen onderdak geboden in Lice. De bloedige repressie bereikte een hoogtepunt tijdens de opstand in Dersim (1936-1938). Dersim was destijds het laatste Koerdische

Gewelddadige onderdrukking en massale volksverhuizingen ... in de jaren zeventig tienduizenden, in de jaren tachtig honderdduizenden en in de jaren negentig miljoenen Koerden. Het geweld was vaak excessief, in een enkel geval was er zonder meer sprake van genocide.

le zich af tijdens de eerste wereldoorlog, in 1915. [De Swaan](#) legt sterk de nadruk op een ontspoord wij-zij gevoel waardoor minderheden buiten de identificatiekring van hun vervolgers en genocideplegers kwamen te staan.

Zie ook [toelichting en citaten](#), pag.11

¹⁴ In de twintigste eeuw leidde de gewelddadige onderdrukking in geheel Koerdistan tot massale volksverhuizingen door gedwongen verplaatsingen of vlucht voor geweld: in de jaren zeventig tienduizenden, in de jaren tachtig honderdduizenden en in de jaren negentig miljoenen Koerden. Het geweld was vaak excessief, in een enkel geval was er zonder meer sprake van genocide.

district dat nog niet onder Turkse controle was gebracht. Zonder duidelijke aanleiding werd daar extreem wreed ingegrepen (o.a. met gifgas) met vele duizenden slachtoffers als gevolg ¹⁵. De bloedbaden zijn door Turkije altijd gebagatelliseerd als *collateral damage*.

Moordcommando's

Het was in deze periode dat Turkije besloot dat alle Turkse moslims, dus ook de Koerden, als etnische Turken moesten worden beschouwd. Alleen voor niet-moslims werd een uitzondering gemaakt, op basis van het verdrag van Lausanne. Door een krachtig assimileringbeleid moest alles wat met een Koerdische natie geassocieerd kon worden, verdwijnen. Zelfs het gebruik van de Koerdische taal werd verboden. Dit beleid was succesvol tot aan de jaren zestig, toen in Turkije revolutionaire studentenbewegingen opkwamen, waarin ook patriottische Koerden actief waren. *Kemalistisch* rechts reageerde daar weer op met de oprichting van jeugdverenigingen, die zich ontwikkelden tot paramilitaire knokploegen, de Grijsz Wolve. In de loop van de jaren '70 werden daaruit moordcommando's gerekruteerd, onder leiding van een schimmige politieorganisatie, de *Kontra-guerilla*. Allerlei soorten tegenstanders van het bewind werden aangepakt, in binnen- en buitenland. Vanaf het moment dat hij zich tegen de regering ging uitspreken werd ook Baybasin een belangrijk doelwit.

Na de militaire staatsgreep in 1980 was de onderdrukking van de Koerden nog bloediger geworden.¹⁶ De linkse PKK boekte militaire successen en om de dorpen PKK-vrij te houden werden in Koerdische gebieden dorpswachters aangesteld, Koerdische bewakers die met de overheid samenwerkten. De dorpsbewoners werden voor een dilemma

... een type geweld dat (op één of twee uitzonderingen na) geen pendant ter linkerzijde heeft. Zij hebben in binnen- en buitenland extra-judiciële executies en andere "covert actions" uitgevoerd. Ze zijn trots op de vernietiging van de Armeense terreurorganisatie ASALA en waren ook betrokken bij de moordaanslag op de Paus in 1981. Tevens begaven ze zich op aanzienlijke schaal in de heroïne-smokkel (¹⁶, Van Bruinessen, 1997).

¹⁵ Zie daarvoor M.van Bruinessen: "[Genocide in Kurdistan?](#) The suppression of the Dersim rebellion in Turkey (1937-1938) and the Chemical war against the Iraqi Kurds (1988)" in Conceptual and historical dimensions of genocide, 1994

¹⁶ "Daarnaast onderscheiden de "Grijsz Wolve" of "idealisten" zich door een type geweld dat (op één of twee uitzonderingen na) geen pendant ter linkerzijde heeft: de politieke assassinatie." (M. van Bruinessen: Lezing op het mini-symposium "[Achtergronden van de ontwikkelingen binnen de Turkse gemeenschap in Nederland](#)", Ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag, 1997. Zie ook [volledig citaat](#) op pag. 11.)

gesteld: of de dorpswachters toelaten of gedeporteerd worden. Minstens 2000 dorpen werden in deze periode ontruimd, veel inwoners kwamen om of werden regelrecht vermoord. Huizen werden verbrand, soms met de bewoners erin. Dit lot trof ook Baybasins geboorteplaats Lice, dat had geweigerd om dorpswachters toe te laten. Het werd platgebrand.

Lice, na de verwoesting

Baybasin en de Koerdische beweging

Sinds 1989 wordt Hüseyin Baybasin door Turkije beschouwd (en behandeld) als staatsvijand. Doordat hij de praktijken van de Turkse *deep state* aan de kaak stelde was hij extra gevaarlijk. Hij was zeker geen sympathisant van de PKK, maar hij was wel politiek actief en hij was invloedrijk. Zijn politieke ideeën waren gematigd. Hij streefde naar beperkte autonomie van de Koerden binnen de staat Turkije en was voorstander van samenwerking met de VS, Israël en Europa. Baybasin bemiddelde tussen de PKK en gematigde krachten in Turkije. Hij ondersteunde de in België gevestigde autonome Koerdisch TV-zender Med-TV. Als mede oprichter van het Koerdisch parlement in ballingschap had hij een groot internationaal netwerk. Nog steeds onderhoudt hij regelmatig contact met Koerdische en andere leiders in het Midden Oosten. Binnenkort verschijnt opnieuw een boek over hem, nu van publicist Rein Gerritsen ¹⁷, met als belangrijkste onderwerpen: Baybasins positie in de Koerdische kwestie, de rol daarin van Turkije en de dubieuze rol van Nederland.

Baybasin heeft de beschuldigingen (van drugshandel en uitlokking van moord) altijd fel ontkend. Zijn arrestatie had een politieke achtergrond. Wie zich in zijn proces verdiept, krijgt steeds meer bewondering voor zijn onverzettelijkheid. Een echte Koerd, niet kapot te krijgen. Nederland is om voorlopig onverklaarbare redenen in de Turkse val gelopen en heeft

---

¹⁷ Rein Gerritsen is wetenschapsfilosoof en freelance publicist. Hij schreef o.a. *Knock out*, zijn spraakmakende autobiografie (2009). [Zijn volgende boek](#) gaat over de zaak Baybasin en zal in mei 2015 verschijnen. VPRO's Tegenlicht wijdde in 2011 een uitzending aan hem. Zie de toelichting in de [VPRO-gids](#).

ijverig meegewerkt aan het uitschakelen van een invloedrijke Koerdische activist, een belangrijke staatsvijand van Turkije. Dat de juridische procedure waarmee dit gebeurde aan alle kanten rammelde, dat er geen serieuze waarheidsvinding heeft plaatsgevonden, dat er sprake was van misleiding en dat de rechterlijke uitspraken grotendeels berustten op cognitief instinct ¹⁸, ofwel *natte vingerwerk* ¹⁹, dat maakt de zaak enerzijds nog erger, maar biedt tegelijkertijd hoop op uiteindelijke gerechtigheid in deze sterk politiek gekleurde zaak.

* Kees van der Plas is bestuurslid van de Bakker Schut Stichting

---

¹⁸ Ton Derksen in het nawoord van *Verknipt bewijs*, 2^e druk, p. 353: “En ten slotte wordt de rechter, zoals iedereen, *gestuurd door zijn brein, door zijn cognitief instinct* dat op passend bewijsmateriaal kickt en voorbijgaat aan de noodzaak van discriminerend bewijsmateriaal. Dat passend bewijsmateriaal is reeds door acht sluizen gegaan, en nu dwarsboomt zijn brein de rechter ook nog om naar discriminerend bewijsmateriaal uit te kijken. *Dit is de 9^e selectie*: de rechter kijkt alleen naar passend bewijsmateriaal zonder zich bewust te zijn van de eenzijdigheid hiervan. Hetzelfde cognitief instinct speelt de rechter parten wanneer hij het belang van *potentieel ontlastend onderzoek* niet herkent. Het wordt saai, maar ook deze selectie was aan de orde van de dag in de zaak-Baybasin”.

¹⁹ Bij het oordeel van het Hof over de inmiddels beruchte foute vertaling van **‘to make him call’** in **‘maak hem koud!’**, is er geen sprake meer van een nuchter cognitief instinct, maar van slordig en selectief redeneren in het kader van een tunnelvisie (“Ook al heeft hij het dan niet gezegd, wij weten wat hij bedoelde”).

Het Hof overwoog hier: *‘Gelet op de hiervoor geschetste achtergrond, waarbij het er niet om gaat of er foutloos vertaald is, maar of de essentie van het besprokene correct is weergegeven, kunnen deze fouten niet echt imponeren’*.

Zie Derksen hierover in *Verknipt Bewijs*: p.260-265 en p.354-355.

Verdere bronvermeldingen en citaten

Steun Turkije aan IS.

Turkije laat al sinds het begin van de burgeroorlog in Syrië IS-strijders en wapens door naar Syrië en levert ook wapens. Afgelopen najaar is dit door een oppositieleider in het Turkse parlement met documenten [aangetoond](#). Zie ook het rapport van het [Institute for Study of Human Rights, Columbia University](#).

Zie het videofragment met een Turks wapenkonvooi dat in IS-gebied aankomt: https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=QeycUnkWvcs)

Zie verder: [Trouw](#), [Elsevier](#), [CNN](#), [NYTimes](#), [Rojava Report](#), [Graeber](#) Zie ook de reportage van [WND](#): “The source said that after training in Turkey, thousands of ISIS fighters went to Iraq by way of Syria to join the effort to establish an Islamic caliphate subject to strict Islamic law, or Shariah. Turkey, a Sunni nation and a member of NATO, is opposed to (Iraq president) Maliki because of his interference in Ankara’s negotiations with the Kurds over oil and to extend its influence over Sunnis in Iraq.” Sheri Laizer citeert diverse PKK-bronnen over de Turkse hulp aan IS en over de islamisering van Turkije [Beheadings and bikini’s](#).

Onlangs nog werden door het CDA-kamerlid Pieter Omtzigt [bewijsstukken](#) over de wapenleveranties overlegd aan de ministers Opstelten en Koenders.

[Terug naar tekst](#)

Interview Bayik

“Es gibt Gründe, warum die AKP dem IS geholfen hat. Erstens: Sie stehen sich ideologisch nahe. Zweitens: Sie wollen beide die Kurden treffen. Dabei sind die Kurden die Einzigen, die gegen den IS kämpfen können, und unter den Kurden am stärksten und effektivsten kann es die PKK. Das war ja nun deutlich zu sehen. Die Türkei will das Kurdenproblem nicht lösen. Sie sieht nicht ein, dass es da ein Problem gibt. Sie akzeptiert nicht, dass das kurdische Volk natürliche Rechte hat. Was sagt die Türkei seit Jahren: "Die PKK ist eine terroristische Organisation, sie macht Terror, und wir verteidigen die Türkei gegen den Terror." Diese Aussage hat ausgedient. Das ist die Realität. Weil die Türkei das Kurdenproblem nicht lösen will, will sie auch keine Autonomie in Rojav“

[Terug naar tekst](#)

Söteman

Söteman (2004) gaat in een artikel over [de regeringsperiode van de laatste grote Sultan Abdulhamid II](#) (1876-1909) uitvoerig in op het pan-Ottomaans, pan-islamistisch gedachtengoed. Dit leeft nog steeds voort in Turkije, al zijn de meningen verdeeld:

“De meningen zijn echter nog altijd heftig verdeeld over de vraag waarvan men erfgenaam is of zou willen zijn, welke bruggen men zou willen bouwen over de meer of minder gefingeerde kloven met het verleden, op weg naar die immer diffuse toekomst in dat telkens opnieuw door de een of de andere groepering afgewezen heden. Met andere woorden, de discussie van rond de vorige eeuwwisseling is bij de jongstleden eeuwwisseling allerminst geluwd, integendeel. Ofschoon de ideeënstrijd in de twintigste eeuw doorgaans evenmin in alle openheid en voor het oog van het publiek kon worden gevoerd, vanwege de periodieke meer of minder stringente censuur, kan men in het huidige bestek wel degelijk spreken van een levendige gedachtewisseling.”

[Terug naar tekst](#)

De Armeense genocide

De Armeense genocide speelde zich af tijdens de eerste wereldoorlog, in 1915. Het Ottomaanse rijk werd toen geleid door een driemanschap van nationalistische Jong-Turken. De Ottomanen verloren een grote veldslag in Armenië. De (christelijke) Armenen kregen hiervan de schuld. Er volgden moordpartijen en na een lokale Armeense opstand volgde uiteindelijk massale deportatie van Armenen naar Syrië, toen nog deel van het Ottomaanse rijk. De Armenen bezweken onderweg door honger en dorst of werden door de Turkse gendarmerie doodgeranseld of doodgeschoten. Over het totale aantal slachtoffers bestaat onzekerheid, in ieder geval zijn het honderdduizenden, mogelijk meer dan een miljoen. Zie o.a. de recente artikelenreeks over de Armeense genocide in de [Groene Amsterdammer](#).

Het rapport [Marteling der Armeniërs in Turkije, naar berichten van ooggetuigen](#) van het *Nederlandsch Comité tot Hulpbetoon aan de noodlijdende Armeniërs* (1918) is te downloaden. Zie ook het artikel hierover in [Vrij Nederland \(2001\)](#)

Socioloog en psychoanalyticus De Swaan bespreekt in zijn indrukwekkende boek vooral de achtergronden van de grote genocides van de twintigste eeuw. Hij legt sterk de nadruk op een ontspoord wij-zij gevoel waardoor minderheden buiten de identificatiekring van hun vervolgers en genocideplegers kwamen te staan. Het in zijn trots gekrenkte ineens stortende Ottomaanse rijk, destijds onder fel nationalistische leiding, richtte zijn agressie op de etnische en religieuze minderheden in “een laatste triomf van de verliezers”. (Bram de Swaan, *Compartimenten van vernietiging*, 2014, Prometheus. Bert Bakker, p 172-175.)

[Terug naar tekst](#)

Grijze wolven en Kontra-guerilla:

“Daarnaast onderscheiden de "Grijze Wolven" of "idealisten" zich door een type geweld dat (op één of twee uitzonderingen na) geen pendant ter linkerzijde heeft: de politieke assassinatie. Een groep (niet-radical) linkse studenten die in de verkeerde buurt woonden, enkele academici, een vooraanstaand journalist, vooraanstaande hoge beampten worden vermoord, en de daders bleken tot een kleine, harde kern binnen de "Haardsteden van het Ideaal" te behoren. Naar onlangs publiekelijk bekend geworden is, is deze harde kern al in de loop van de jaren '70 gerekruteerd in de schimmige politie-organisatie die in Turkije als "Kontra-guerrilla" bekend staat (de pendant van Italië's "Gladio"). Zij hebben in binnen- en buitenland extra-judiciële executies en andere "covert actions" uitgevoerd. Ze zijn trots op de vernietiging van de Armeense terreur-organisatie ASALA en waren ook betrokken bij de moordaanslag op de Paus in 1981. Tevens begaven ze zich op aanzienlijke schaal in de heroine-smokkel.” (M. van Bruinessen: *Lezing op het mini-symposium “Achtergronden van de ontwikkelingen binnen de Turkse gemeenschap in Nederland”*, Ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag, 1997)

[Terug naar tekst](#)